

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОЗІВНИЦТВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

*Передерій В.Р.
здобувач вищої освіти СВО «Бакалавр»
факультету технології виробництва і
переробки продукції тваринництва*

*Науковий керівник –
Шаферівський Б.С., кандидат сільськогосподарських наук, доцент*

Перспективною галуззю в структурі світового тваринництва, що має давню історію, сучасні здобутки і тенденції розвитку в культурі сільськогосподарського виробництва світу є козівництво [1, 2, 6].

Тому метою даної роботи було проведення аналізу сучасного стану і перспектив розвитку козівництва в Україні та світі.

На даний час козівництво особливо поширене в Азії, Північній Африці, Австралії, Південній і Північній Америці, Західній і Південній Європі [15]. Загальна популяція кіз в світі налічує близько 1 млрд. голів. При цьому їх чисельність у світі за останні 10 років збільшилася. У деяких регіонах Азії та Океанії загальне поголів'я кіз в останні роки зросло у 30-40 разів [2].

У довгій історії козівництва періоди розквіту змінювалися періодами повного занепаду [4]. Черговий підйом козівництва в Європі припав на кінець XVIII та тривав до XX століття. Приклад подала спочатку Франція, а потім Німеччина. Україна на той час знаходилась у складі царської Росії, тому історія розвитку козівництва для цих двох країн є нерозривною [8].

Фермерські та інші сільгоспідприємства почали цікавитися розведенням кіз. У результаті чого в 14 областях України було зареєстровано господарства, в яких розводили 2,6 тис. голів кіз. У наступні роки спостерігалось коливання чисельності поголів'я, проте в останні три роки простежується тенденція до зростання кількості кіз [8].

Відродженню козівництва в Україні сприяла економічна ситуація в країні та зміни в соціальному стані населення. Розвитку галузі козівництва сприяє також те, що кози, за меншої продуктивності порівняно з коровами, споживають значно менше концентрованих кормів. В Україні, як і за кордоном, останнім часом значні посівні площі займають олійні культури. Отже, в перспективі постане проблема економії концентрованих кормів. Тому утримувати кіз, особливо в дрібнотоварних господарствах, значно вигідніше, ніж корів [9].

Зараз Україна посідає серед 197 країн світу, що розводять кіз, 87 місце, а серед країн бувшого Радянського Союзу – 7 місце з поголів'ям близько 650 тис. гол. [9, 11], з них понад 95 % – у приватних господарствах, де утримують від 1 до 50 гол. В останні п'ять років збільшується кількість фермерських господарств, переважно у Львівській, Київській, Кіровоградській областях, що

спеціалізуються на виробництві козиного молока. Більшість таких ферм мають поголів'я 100–500 голів [5].

Найчисельніше поголів'я кіз в Україні є в Одеській (84,0 тис. гол.), Харківській (40,2 тис. гол.), Донецькій (38,5 тис. гол.) та Закарпатській (36,1 тис. гол.) областях. Найбільша кількість сільськогосподарських підприємств з розведення кіз зосереджена у Київській області [12, 13]. Племінних господарств в Україні на сьогодні шість, чотири племрепродуктори з розведення зааненської породи кіз, по одному альпійської та нубійської. Слід зауважити, що в першій половині 2017 року було затверджено три з них. Ще декілька господарств за кількістю кіз, їх продуктивністю і рівнем ведення первинного зоотехнічного обліку та селекційної роботи можуть бути атестовані на відповідність статусу племрепродуктора. Причому п'ять господарств зі статусом племрепродуктора за кількістю основних цапів та козоматок, їх продуктивністю відповідають вимогам до племінних заводів [7].

Для України існують чотири перспективних породи кіз: зааненська, альпійська, тогенбурська, нубійська та похідні від них породи та типи [10, 14]. Варто відмітити, що за валовим надоем козиного молока його виробництво в Україні ніколи не складало конкуренцію коров'ячому, тому, мабуть, інтерес до нього залишався на низькому рівні, тоді як у багатьох країнах світу (Данія, Франція, Німеччина, Голландія) молочне козівництво активно розвивалось саме в промислових масштабах. За численними даними іноземних аграрних видань, сьогодні одним із найперспективніших напрямків сільськогосподарського молочного бізнесу вважається виробництво козиного молока. Щорічне світове виробництво цього продукту сягає 8299 тис. тонн. В окремих європейських країнах частка козиного молока становить близько 30 % у загальному обсязі його виробництва, а в арабських – досягає 50,0 – 58,0 % [5, 16]. Лідируюча позиція в структурі виробництва козиного молока належить Азії (59 %), більше ніж у 2 рази їй поступається Африка та у 4 рази – Європа. За кількістю виробленого молока у світі лідирує Індія. У 2012 році у цій країні отримали майже 55 млн. тонн козиного молока. У Європі найбільше козиного молока виробляє Франція (624 тис. тонн). Україна займає за цим показником 17 позицію у світі (235 тис. тонн) [3, 15]. Прикладом успішного господарювання в Україні є ферми «Шеврет», «Еліза» у Львівській області, «Семеро козенят», «Бабині кози», «Ласкаве козеня» у Київській області, «Золота коза» у Кіровоградській області, що спеціалізуються на виробництві козячого молока і делікатесних сирів [8, 9].

Таким чином у підвищенні обсягів виробництва і якості козиного молока величезне значення має робота з племінним стадом, формування високопродуктивних ліній і родин, які сприятимуть одержанню тварин різних за біологічними і господарськи корисними ознаками.

Список використаних джерел:

1. Васильєва О.О. Бондаренко О.М. Аспекти розвитку козівництва як сучасного напряму екологічного виробництва у тваринництві. *Вісник*

Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. 2017. №3 (43). С. 60–63.

2. Вдовиченко Ю.В., Маслюк А.М., Йовенко В.М. Тенденції розвитку козівництва в світі та в Україні. *Науковий вісник "Асканія-Нова"*. 2014. Вип. 7. С. 3–18.

3. Державний комітет статистики України. Держкомстат. Ukrainestatistics. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Князь Урусов С.П. Книга о козе – под ред. Гребнева Я. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.kozovodstvo.narod.ru/](http://www.kozovodstvo.narod.ru/)

5. Лебідь М. О. Особливості виробництва козиного молока в Україні. Наукові пошуки молоді у третьому тисячолітті. Біла Церква, 2014. С.18–19.

6. Леппа А.Л. Вплив різних способів виховання козенят на молочну продуктивність козоматок. *Аграрна наука та харчові технології*. Вінниця, 2017. Вип. 1 (95). С. 134–141.

7. Маслюк А.М. Оцінка молочних порід кіз за живою масою та висотою в холці. *Науковий вісник "Асканія-Нова"*. 2017. Вип. 10. С. 65–74.

8. Сербіна В.О. Історія та сучасний стан козівництва в Україні. *Науковий вісник "Асканія-Нова"*. 2012. Вип. 5(1). С. 196–200.

9. Скорик К.О., Демчук С.Ю. Минуле, сьогодні і майбутнє козівництва в Україні, або чи потрібні українцям кози. *Актуальні питання технології продукції тваринництва: збірник статей за результатами всеукраїнської науково-практичної Інтернет конференції студентів і молодих учених, м. Полтава 20–21 жовтня 2016 р.* Полтава. Полтава, 2016. С. 76–80.

10. Скорик К.О. Стан та перспективи розвитку козівництва в Україні. Матеріали XI наукової конференції молодих вчених та аспірантів (Чубинське, 16 травня 2013 р.). Чубинське, 2013. С. 75–76.

11. Сокол О. Розвиток козівництва у світі. *Тваринництво України*. 2003. № 6. С. 6–7.

12. Статистичний збірник «Тваринництво України». Державний комітет статистики України / за ред. Ю. М. Остапчука. Київ, 2011. 202 с.

13. Тваринництво України. Статистичний збірник за 2012 рік. Державний комітет статистики України / за ред. Н. С. Власенко. Київ, 2013. 212 с.

14. Ткаченко О.В., Фичак В.М. Козівництво – хоббі чи потужна галузь аграрного виробництва. *Сучасна ветеринарна медицина*. 2012. № 6. С. 50–55.

15. ФАО 2014. FAOSTAT. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://faostat3.fao.org/faostat-gateway/go/to/home/>

16. Шкоропад Л. Аналіз виробництва козиного молока в Україні. Техніко-технологічні аспекти розвитку та випробування нової техніки і технологій для сільського господарства України. 2014. Вип. 18 (2). С. 327–334.